

פתרון הבחינה

אזרחות

חורף תש"פ, 2020, שאלון: 34282

מוגש ע"י שלומי שושן, מורה לאזרחות בבית הספר לבגרות של יואל גבע

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון.
2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות.

הנבחרים נדרשו לענות על שתיים מבין השאלות 1-3.

שאלה מספר 1

הצג: חקיקת משנה - חקיקה הנעשית על ידי הרשות המבצעת ונתונה לפיקוח של וועדות הכנסת. החקיקה נועדה לאפשר את ביצוע החוק וקידום מטרותיו על ידי פירוט העקרונות שנקבעו בחקיקה הראשית. אסור שחקיקת משנה תסתור חקיקה ראשית.

הסבר:

ציטוט: "בהתאם לכך קבעה הממשלה הנחיות שלפיהן תינתן במכרז העדפה למתמודד שיציע מוצר מתוצרת הארץ שמחירו אינו גבוה יותר מ 15% ממחיר אותו מוצר המיובא מחוץ לארץ".

קישור: החוק שחוקקה הכנסת בנוגע להגדרת הכללים לקיום מכרזים על ידי גופים ממשלתיים נותן לממשלה סמכות להעדיף מוצרים המיוצרים במדינת ישראל על פני מוצרים המיובאים מחוץ לארץ. בהתאם לכך קבעה הממשלה הנחיות המעניקות עדיפות למתמודד שיציע במכרז מוצר מתוצרת הארץ. כלומר, הממשלה בהתאם לסמכותה קבעה הנחיות המהוות חקיקת משנה שנועדו לאפשר את ביצוע החוק (חוק חובת מכרזים) על פי העקרונות שנקבעו בחקיקה הראשית של הכנסת.

שאלה מספר 2

הצג: בית המשפט העליון יושב בירושלים, נמצא בראש המערכת השיפוטית בישראל ולו שני תפקידים:

1. **בית משפט לערעורים:** מהווה סמכות ערעור עליונה על החלטות בית המשפט השלום ובית המשפט המחוזי. פסיקה בבית המשפט העליון נחשבת לתקדים מחייב לערכאות נמוכות יותר. החלטותיו של בית המשפט העליון הן סופיות ואין זכות ערעור עליהן.
2. **בית דין גבוה לצדק-** בג"ץ משמש ערכאה ראשונה ואחרונה בסוגיות שבהן הוא מטפל. הוא מאפשר לכל אדם או ארגון לעתור בקשר להחלטות של רשויות המדינה או גופים ציבוריים אשר לדעתו גורמות לו עוול או פוגעות בזכויותיו. בג"ץ פועל באמצעות צווים המבטלים החלטות או פעולות של רשויות המדינה. למשל: צו החלטי הניתן בסיום הדיון בעתירה, ומשמעו קבלת העתירה על ידי בג"ץ, ביטול החלטת הרשות, והנחיה כיצד לפעול.

הסבר:

ציטוט: "באחד המקרים אף הוגשה עתירה לבג"ץ נגד שר הפנים, משרד הכלכלה והחברה למשק ולכלכלה של השלטון המקומי. העותרים טענו שהרשויות עוקפות את החובה המוטלת עליהן להעדיף את תוצרת הארץ, ולכן לא זכו במכרז."

קישור: אחד מתפקידי בית המשפט העליון הבא לידי ביטוי בקטע הוא בג"ץ. בתפקידו זה מאפשר בית המשפט העליון לכל אדם או ארגון לעתור בקשר להחלטות של רשויות המדינה או גופים ציבוריים אשר לדעתו גורמות לו עוול או פוגעות בזכויותיו. בקטע הוגשה עתירה נגד שר הפנים, משרד הכלכלה והחברה למשק ולכלכלה של השלטון המקומי, המהווים רשויות שלטוניות, בטענה לחריגה מסמכות המבטאת גרימת עוול ופגיעה בזכויות. לטענת העותרים הרשויות עקפו את החובה המוטלת עליהן להעדיף את תוצרת הארץ ולכן לא זכו במכרז.

שאלה מספר 3

הצג: עקרון שלטון החוק- עקרון דמוקרטי לפיו החוק הוא עליון במדינה. כלל האזרחים ורשויות השלטון צריכים לציית לו. החוק נחקק על ידי הרשות המחוקקת בהליך דמוקרטי.

הסבר:

ציטוט: "יש לקבוע באופן ברור כי ועדת מכרזים איננה רשאית להחליט מתי ליישם את ההנחיות האלה ומתי לא, משום שהחלטה כזאת עלולה לפתוח פתח למניפולציות, וכל עורך מכרז עלול לפרש את ההנחיות על פי שיקול דעתו. לכן, עם כל הכבוד, גם רשויות המדינה חייבות לקיים את ההנחיות וההוראות שקבע המחוקק".

קישור: הטענה המובאת בקטע בנוגע לחשיבות של מימוש עקרון שלטון החוק מתייחסת לכך שלא מספיקה התערבותם של בתי המשפט בנוגע ליישום ההנחיות באשר לקיום מכרזים ממשלתיים אלא יש לקבוע באופן ברור כי ועדת המכרזים איננה רשאית להחליט מתי יש ליישם את ההנחיות ומתי לא. החוק הוא עליון במדינה, כלל האזרחים ורשויות השלטון צריכים לציית לו ובמקרה זה רשויות השלטון צריכות לכבד את ההנחיות וההוראות שקבע המחוקק.

נחידע על פסיכומטרי
ביואל גבע ←

**הזדמנות לעתודה יש פעם בחיים.
אל תתפשר עליה.**

